

Grustaget

RAOUL ISEBORG

Jag var på en av mina rutinmässiga inventeringar i Tullingetrakten. I närheten av Rikstens gård (750-2000 m S gården) finns ett jättelikt grustag och ifrån en skogsväg tog jag mig ned bakvägen till en nedlagd del. Man hade lagt upp stora jordhögar och en del annan bråte där och som vanligt i sådana miljöer kan man vänta sig vilka växter som helst.

Jo då, där blommade *Cytisus scoparius* (harris), *Lepidium densiflorum* (bankrassing) dolde sig blygt bakom en jordhög och *Geranium pyrenaicum* (skuggnäva) prunkade mitt i gruset.

Där fanns också på planen *Geranium robertianum* (stinknäva), vilken blev avböckad i protokollet utan ryggböjning. När jag gått några steg och spanat efter andra nyheter kände jag plötsligt att stinknävaacket i botanikvindlingen protesterade.

Någonting var fel. Jag märkte att läpparna muttrade: - den var för röd. Det var bara att backa tillbaka och samla in växten efter att noga ha kontrollerat att det fanns fler. Väl hemkommen konstaterades snabbt att det var *Geranium dissectum* (fliknäva), en art som i den pågående sörmlandsinventeringen bara iakttagits någon enstaka gång. Kan det möjligen vara så att fler än jag tagit fel på den och *G. robertianum*?

Nåväl, jag återvände efter ett tag till platsen för att fotografera arten. Denna gång åkte jag in genom stora ingången och träffade förmannen på platsen som följde med för att titta. När jag låg raklång i gruset justerande kameran föll blicken på en storblommig *Sedum*, blomman var rosa och cm-stor. Vad var nu detta? Till förmannen sade jag att det var nog en sällsynt ölandsart, en sanning - skulle det visa sig - med stor modifikation.

Grustagsmannen hade nu blivit så imponerad att han på stående fot erbjöd sig att stänga av denna del av grustaget med stora stenar så att ingen trafik skulle komma in. (Detta gjordes för övrigt dagen efter - en åtgärd som visar att det ändå finns folk med rätta inställningen till naturen.)

Sedum-arten då? Det visade sig vara *S. hispanicum* L. (blek fetknopp), en art på spridning i Södermanland.

Blek fetknopp *Sedum hispanicum* L. HANS-ERIK WANNTORP

En invandrare i Sörmland

Sedum hispanicum är en torrbacksväxt från södra och mellersta Europa. I Sörmland har vi hittat den på några ställen. Här växer den på skräpmark, eller som ogräs i rabatter. Den är också funnen på hällar intill bebyggelse. Utom Raouls fynd är *Sedum hispanicum* känd från Vagnhärad järnvägsstation och från två lokaler i Näshulta söder om Hjälmarén. Man kan studera arten på grusgångarna vid Botans odlingar. Lindman anger den som odlad och förvildad, men det är kanske troligare att denna verkligt oansenliga fetknopp spritts oavsiktligt med trädgårdsprodukter. Säkert finns den på fler ställen.

Vita blommor

Blommorna är vita med rosa mittnerv och svartröda ståndarknappar. De sitter enstaka, nästan oskaftade i bladvecken. De

korvformiga bladen är blågröna och rödanlupna. Plantorna gror på sommaren, övervintrar och dör efter blomningen nästa sommar. De bildar alltså aldrig mattor, utan

växer som liten fetknopp.

Arten saknas i både Krok-Almquist och Lid, men finns med i Lindmans förträffliga Svensk Fanerogamflora 2 uppl 1926).

Blek fetknopp. Teckning Pia Eldenäs.